

A WIECZNA PAMIĄTKĘ
DYARYVSZ DOSTATECZNY
Wiazdu y Aktu Koronacyey.
KROLA IEGO MOSCI.
A V G V S T A II.

Szczęśliwie nam Pãnuiącego.

Roku Pańskiego 1697. Dnia 12 Miesiaca Września o godzinie Siódmej zrana wprowadzono w Zamek Krakowski *pro securitate* Piechoty Polskie y Węgierskie których było *circa* pięć Chorągwi w nowey barwie: za niemi szły Gwóźdźnicy piechotne K. I. M. poczuwszy od samey Floryańskiej Bramy aż do Zamku przez wszystkie Miasto we dwa rzędy rozstawione, które stały aż do skończenia wia-
zdu, gdzie zaś obfzerność mieysca była iako to w Rynku, w przecznieca, wli-
cachi, stały Chorągwie Arkabuzyerów zbroynnych, wszyscy w Kolerach, a tych mogło się rachować na dwa tysiące. Szły potym Węgierskie Piechoty, których było cztery Chorągwie.

Wystawione były w Mieście, na mieyscach zwyaynych w Perspektywie, Dwie Bramy Tryumfalne wysmienione Robotą z napisami, y z Osobami złościami Przodków Krola I. M. przy krzykliwej dętej y instrumentalney muzyce ozdobione. Na pierwszej Bramie był Orzeł Biały z rozpostartemi skrzydłami, kleynot Korony Polskiej reprezentuacy, który misterna sztuką skłaniał się nisko dla powitania wieżdżającego Pana pod nim wpośród Bamy Malarskim Konstatem Obraz Krola I. M. *ad Vivum* potrafony. Na drugiej Bramie Osoba Krola I. M. pod Laurowym Wiansem na koniu nakładał Szakatorow *in aere*: któremu Genusz albo Amol lecający kładł na głowę Koronę: przez te tedy Bramy szły Cechy Mieyskie, wszystkie z Chorągwiami nawet z Wieliczki Gornicy, wszyscy w płóciennicach białych przy Chorągwi, za niemi następowała Rąrtaria w barwie czerwonej Krolewskiej z białym płaszczow podszyciem, kornetow siedm: z zielonym podszyciem kornetow dziewięć, z błękitnym podszyciem, kornetow dwa: wszyscy konno z jednakiemi Muszkietami, ich zaś Oficerowie byli w jednakiem Stroiu białym z srebrnymi galonami, mieli kapelusz pod strusiem piórami białymi.

Następowała tudż eż, przodkując, gromadna Kompania PP. Kupcow Krakowskich w stroiu Polskim iżarno przybranych, była także y druga kompania Kupiecka w stroiu Cudzoziemskim nakładał Kawaleroy wyunderowana. Obie te Kompanie na dobrych koniach, przy trabach y dętej Fayferow Muzyce stały w Rynku szeregiem sporządzone y czekały na wieżdżającego Krola Iego Mosci. A pod czas ten, działo na koło Miasta ognia burzaco dawano.

Potym isenali Lokaje Krolewscy w barwie czerwonej potrzeby odmienne w lankotke, błękitne ze srebrnem mieściane, tych było sześćdziesiąt. Za niemi w takieyże barwie Trebaczowie z srebrnymi trabami *Numero 12*. mieli konie srebrne. Prowadzono, potym Mały iuzczowie skarbami, nakryte złotemi Gałunami iakoby czapragami na głowach y na łokach miały kity: wylokcie z pior, u uszu dzwonki glosne, tych było 40. przy kazdey parze sześć w złotey barwie Marszałerz, za temi para mufow niotacych Lektykę Krolewską przy tych były srebrne dzwonki: stroy no Marszałerze. Następowały przepyszne Karetory różnych Panów w herbie 24. za niemi szły Karetory wysmienione Krolewskie *Numero 12*. Ostatnia piękna y bogata blachami złościami srebrnymi obita, w Cugu osm Koni mallowatych, bardzo pięknych, szory bogate, a woźnice w takieyże barwie ceglano-
stego sukna Angielskiego iak y Lokaje.

Potym prowadzono Konie powodne Krolewskie 24. wszystkie bardzo piękne, rzędy bogate zło-
te, niektóre sadzone dyamentami, rubinami, szafirami, nakryte nowemi Wydykami axa nitnemi koloru karmazynowego z frądzią złotą szeroką, na których były bogato haftowane Herby Krolewskie pod Koroną na każdym pięć Herbow. Innych Koni osm było na Powodzie ieszcze piękniejszy z siedzeniami Polskimi y Tureckimi, rzędy bogate Kamieniami drogiemi sadzone, przy tych po 2. Marszałerzow w barwie tego koloru iak Lokaje. Następowała potym Kawalkara różney I. PP. Szlachty tamże Kawalerow wielo Cudzoziemskim stroiem Polakow y Cudzoziemcow I. K. M. Za niemi znowu Trebaczow 12. z srebrnymi trabami y koni przy nich srebrne ze złościami Herbami: po nich szły Raytarye Krolewskie w kolerach y zbroiach Chorągwi 12. wszyscy jednakowo fazy w rękach trzymający. Za temi szły Wojska ozdobne Polskie, Chorągwi Pancernych 4. Wołoskich 2. Wlaskich 3. Po nich Karetce dwie bogate.

Następował Ich. M. PP. Senatorowie y różna Szlachta, na koniach I. M. Pan Marszałek Nadworny niotł laske, z jednej strony iego był I. M. P. Woiewoda Krakowski z drugiej I. M. Pan Kasztelan Poznański. Za nim iechał po prawey ręce I. M. X. Biskup Kujawski, po lewey I. M. X. Biskup Zmudzki, potym sam Krol I. M. pod baldachinem (ktory niesł Ich. M. PP. Raycy Krakowscy) iachał na mallowatym koniu prawie wiatr po trabach pływ czyniącym wrzędzie dyamentowym. Sam K. I. M. miał Suknia sutą dyamentami Niemiecką cielistą podszytą gronościami, na piersiach sztuką dyamentową iak słońce z promieniami. Ciała suknia miała kosztować czterech milionow

mięślnicy, Ich MM. PP. Chorążych, po prawey ręce Chorągiew czerwona z znakiem Koron-
nym to jest Orłem białym, w posrodku tego Herb Krolowski, Po lewey ręce Chorągiew biał-
na z znakiem WXL, to jest z Pogonią przy Tronie także był I.M.P. Miecznik zgolym mie-
czem. Przy wielkim Oltarzu stało czterech Biskupow Pontificaliter ubranych to jest I.M.X. Bi-
skup Krakowski, I.M.X. Biskup Przemycki, I.M.X. Biskup Zmudzki, y I.M.X. Szufragan
Warmiński. Przyszedł potym I.M.X. Biskup Kujawski in ornatu Pontificali, któremu asystowali
4. I.M.X. Kanonicy to jest I.M.X. Dziekan Krakowski Cieski, I.M.X. Archidyakon Krakowski
Opacki, I.M.X. Łubinski, I.M.X. Ruzickowski, dway inși in Dalmaticis. Zasiadłszy przed wielkim
Oltarzem wysłał dwóch Biskupow, I.M. Xiedza Kancelarz y I.M. Xiedza Zmudzkiego którzy
accesserunt ubi iam Krolowi I.M. za mały Chor., aniżeli się wnieśli przynieśli Insignia Regia, na
białych podółkach, naprzód tabliko nioś I.M.P. General Wielkopolski Leszczyński, berło nioś
I.W.I.M.P. Hetman Polny Litewski Stulzka Koronę nioś I.W.I.M.P. Woiewoda Krakowski
Koroną jest czapeczka axamitna czerwona, na Krzyż z wierzchu opasana złotą blaszką, a w Ko-
ło, jest Korona poproszta, na tabki robiona ze złota bez żadnych kanakow. Wszedł tedy Krol
I.M. ubrany po Xiążęc, spodem Catafractum, na wierzchu Toga fialkowa w kwiaty y mucet gro-
nostajowy, kapełusz pod białemi piórami strusiem, przed którym wiele Panstwa stało I.M.P. Mariza-
tek Nadworoy nioś Łaskę Ich MM.XX. Biskupi ex utroq. latere prowadzili go y przystąpiwszy
przed Oltarz zaraz genuflexu kapełusz zdiawłszy, padł Krzyżem na ziemię gdzie było czerwonym
axamitem wysłano. I.M.X. Kujawski czytał Benedykcy nad Nim. Po skończoney benedykcy
pierwzey genuflexu przed X. Kujawskim Krol I.M. obok mający dwóch Biskupow praesens iura-
mentum po którym dalsze nad nim czytał consecrans benedykcyę. Ztym Krol I.M. recessit a gra-
dibus altarum wrad y przed Oltarzem klęknął. Consecrans zaś na samych gradulach y zaczął Li-
tanię de Omnibus Sanctis Populo respondens: Ora pro eo. Gdy się skończyły owe słowa vt Ecclesiam
nostram sanctam regere &c. I.M.X. Kujawski stanawszy super gradum Altaris verso uultu ad Populum y Krol
I.M. tam spiewał: vt hunc altarium tuum benedixere & consecraro digneris. y sam go przezegnał
podwakońc Populo respondens: Terram tuam &c. Po skończoney Litaniy I.M.X. Kujawski, znowu Colle-
ktę y śladł na stoleczku. Przyszedł potym I.M.X. Przemycki Kancelarz Koronny Pontificaliter ubra-
ny do Krola I.M. klęczącego y długi czas czytał mu text ex Pontificali. To skończywszy przyszedł Krol
I.M. y klęknawszy ad pedes Consecrans podpisał na Gradulach Passa Commenda. Po podpisie przy-
stapiono ad unctionem, zdięto mu tedy zbroję, naprzód in fronte, potym inter scapulas a parte de-
xtra, na ostatek cubitum dextram, unxit I.M.X. Biskup Kujawski Consecrans, y znowu nad nim be-
nedykcyę czytał. Zaczęła się tedy dopiero Msza S. a Krol I.M. accedentibus Vexilliferis którzy go
już nie odstępowali nigdy ad eum in modum ipsius, wyszedł poboczniemi drzwiami od Oltarza y tam
aperte w Kaplicy zdiawłszy stroz. Xiążęcy, ubrał się władały. Albę, dalmatykę y Kape alba
pluwiał, ten zaś był biały lamowy, na nim niortane kwiatki złote, szczyt y boki axamitne cy-
namonowe iasne z złotemi potrzebami bogatemi, po Epistole wyszli dway Biskupi co y przedtym
y przyprowadzili Go przed wielki Oltarz tak w kapie ubranego y zaraz mu dał Consecrans w rękę
Miecz, którym preuia benedictione szermował kilka razy potym przypasał do boku, in terra tego
szpadę odebrał I.M.P. Kasztelan Poznański, uktorey głowka ziednego dyamentu była, który
licho szacowano dziesięć tysięcy czerwonych złotych. Sama zaś rękojeść tak accomodate była sa-
drona dyamentami ze się ziednego zdala być dyamentem. Podano potym napodółczkę Koronę,
I.M.X. Kujawskiemu, która włożył na Głowę Krola klęczącego potym mu dał berło do ręki, a
za każdą razę certa verba proferebatur & benedicendo. Tak tedy Coronatus prowadził, od Oltarza con-
secrans y dway Biskupi z nim Krola I.M. na Tron, y naprzód sam X. Kujawski krzyknął: Vivat
REX, Populo acclamans: Vivat, Vivat. I posadziwszy go na krzeseł nad siedzącym czytał bene-
dykcyę, tę skończywszy zaczęto Te Deum laudamus &c. Potym z owu benedykcyę czytał
His peractis, naprzód sam X. Kujawski nisko Krolowi I.M. pokłoniwszy siedzącemu na Tronie
powinąłzował, ipsam sancti Episcopi, potym Senatorowie, Officiales, nio statek k o się mogli doznać
a Szlachty simbram resimant, całowali, gratulantes Krolowi I.M. którym się wzyckim sibilis
fime skłaniał I.M.X. Consecrans odziedł od Tronu do Oltarza y prosequował Msza S. Post Offer-
torium dway Biskupi którzy byli zostali przy Tronie prowadzili Krola I.M. do Oltarza, któ-
remu klęczącemu dał Consecrans tabliko złote. & per hanc benedictionem znowu Biskupi odprowa-
dili Go na Tron, tu znowu krzykniono Vivat Populo acclamans az się sam Krol všmiechał. Odesła-
zarym Biskupi od niego a Msza S. continuabatur. Tak skoro przyszło do Pax, Domini, przynie-
śli mu Biskupi Reliquia S. która pocałowawszy szedł z niemi do wielkiego Oltarza & cum sum-
ma deuotione sam sobie z głowy zdiawłszy Koronę przystąpił do S. Komunii, potym wdzia-
wszy Koronę powrócił na Tron, tak skończona Msza S. & benedictio data Populo. Potym ru-
szyl się Krol I.M. z Tronu pienia dze albo numismata na których jedney stronie było Berło z Mie-
czem na krzyż w Koronie cum Inscriptione Regis & defendes na drugi tego Effigies cum titulo &
expressione dei Coronationis. Szano mu drogę suknem czerwonym, od Tronu przez kościół, Vlicę,
Dziedziniec, schody, aż do samego Pokoju, ktoredy szedł z Tronu cum assensu Senatorow,
Chorążych y Panow in toto ornatu w Koronie z Berłem y tablikiem jako na Tronie siedział y
tak feliciter Regnaturum processit, do Zamku, gdzie zawołany Bankier na Ich MM.PP. Senatorow y
Postow postronnych także wzyckiego Rycerstwa polskiego nągotowano, w Cukrach reprezento-
wane były Colligacye Postronnych Monarchow. Z Dział bito na Vivat Krola I.M. Oścarza I.M. y
Cara I.M. Moskiewskiego y inoych Kolligatow.

Die 16. lechał Krol tego Mość po obiedzie z Zamku pomposé przed Ratusz Krakowski, gdzie
mu było wystawiono Theatrum obszerne czerwonym suknem obite, y Tron pod baldachinem, a od
Zamku, aż do samego Ratusza stały dwiema rzędy Piechoty, Krolowskie w barwie czerwonej
łascze zawinione na sobie mający z podłżyciem białym, Za niem drugim rzędem stały Piech-
ty Węgierskie rożnych Pánow, iako to I.M.P. Woiewody Krakowskiego, I.M.P. Hetm.

Polnego Litewskiego, I. M. P. Marszałka Nadwornego, I. M. P. Starosty Krakowskiego, od Bratymy Tymfalew na Grodzkiej Włocy, aż do samego Ratusza: Itali Arkabuzerowie w koletach, y zbrojach, było ich iak trzy tysiące na koniach. Ruszyła się tedy od Zamku o godzinie pierwszej. Naprzód Chorągiew jedną Pancerną z dźwiadami, proporce na nich złote y czerwone, ta była Krolewska. Po nich następowali Granatyerowie Krolewscy w barwie czerwonej piechoty, na głowach mieli czapki na kształt Infuły czerwone, a na białym dole Herby Krolewskie przyszyte, tych jedną Chorągiew. Po nich szły trzy Chorągwie Piechoty Krolewskiej w czerwieni. Oficerowie także w czerwieni pod białymi piorami, pendenty mieli czerwone białą kitayką przewinione. Potym szła Chorągiew Arkabuzerow w koletach zbrojno, Oficerowie w szatach koloru perłowego z srebrnymi szerokimi potrzebami. Następowała para kotłów srebrnych y dwunastu Trębaczow, z srebrnymi trąbami, Potnich druga para srebrnych kotłów z drugimi dwunastu Trębaczow także srebrne trąby mających, wszyscy pięknie, konno pod jedną barwą koralową z błękitno białymi potrzebami. Potym szło Paźiow dwudziestu czterech, za nimi prowadzono konie Krolewskie, które były na Wiazd, było ich trzydzieści y sześć z temż bogitemi Ozapragami, y siedzeniami. Szło zatyż Karet Krolewskich 15. Cugu dziwnie piękne różney maści, coraz piękniejszy, a szory na każdym Cugu inaksza robota, wszyscy złoście. W ostatniej Karcie bardzo bogatey było osin Koni masłowatych bardzo pięknych y rostrych. Przy tej Karcie było 30. Szwycarow z alabartami. Potym prowadzono sześć Romakow, których piękności, fantazyey, y bogatego rzędu, y siedzenia od kanakow y dyamentow trudno opisać, każdego Romak z obu stron prowadzili dway Mąstalerze. Za nimi znów szła Chorągiew w koletach iak y przedtym. To się mieściły Karet różnego Państwa ku Ratuszowi iadącego.

Zatym następowało Woysko Polskie. Naprzód Chorągwi Pancernych ięć, tych był Pułkownikiem I. M. Pan Lowczy Koronny Potocki, Kawaler, y Zolnierz, któremu w składności y fantazyi siedzarenu na koniu trudno przybrać. Chorągwie były I. M. Pana Woiewody Krakowskiego, I. M. P. Marszałka Nadwornego, I. M. P. Hermana Litewskiego Polnego. Krola Nabołczyka, y terażniejszego K. I. Mści Nowozaciazna: wszystkie tak okryte, że pod jedną na dwieście koni mogło się rachować. Tych wszystkich pięknie z ordynował I. M. P. Lowczy przed Kościołem S. Wawrocza, że stanęły w oczach Krolowi I. M. przejeżdżającemu. Za temi następowały Chorągwie Vlaske. Pierwsza z Proporcami czterwonobiałymi I. M. P. Marszałka Nadwornego, z Proporcami żółtozłotymi, I. M. P. Woiewody Krakowskiego, trzecia Krolewica I. M. Jakuba, czwarta Krola I. M. Nowozaciazna z proporcami żółtozłotymi, te Chorągwie ięły ze w liczbę towarzysztwa, koniach y porządku rzadach złotych bogatych daleko przechodziły nad Pancerne. Za temi następowała różney ich MM. PP. Szlachty, y Panow wielkość na kilka tysięcy, wszyscy bogato y strojno. Iechali potym ich MM. PP. Chorągwie Koronny, y Litewski, trzymający każdy swego Narodu Chorągiew. Koronna była czerwona, na niej Orzeł srebrny haftowany w posrodku Orła Herb Krolewski. Litewska granatkowa z Pogonią, srebrny haftowany. Około Pana Chorażego szło dwóch Tatarow w Tuzlukach czerwonych, y zawołach, którzy się strzemion trzymali. Między Chorażemi iachali I. M. P. Miecznik Koronny, z gotym Mieczem. Po nich iechali Ich Mość trzymający Krolewskie Infygna. I. M. P. Generał Wielkopolski niośł iabiko złote, berło I. M. P. Herman Litewski Polny, Koronę I. M. Pan Woiewoda Krakowski. Następował I. M. P. Marszałek Nadworny z łaską bogito z wierzchu, we środ, y od spodu, dyamentami sadzoną, a za nim Krol I. M. na tyżze masłowatym Koniu, co y na wiazd, iak pisał czyniącym, właśnie o godzinie piątej wieżdzał przed Ratusz, przed którym po Grodzkiej Włocy piemiadze rzucano, takowe, iako *in die Coronationu*. W tym dawano burząco ogień z morderzow w Ryńku Krakowskim, także z Hakownic na koło nad kabatami przy Ratuszu. Sam Krol I. M. siedział w szatach Polskich, żupan biały Lamowy, w kwiaty miano złote, Kontulz z Moskiewska wcię o robiony Axamitny granatkowy, Czapka Sobolcowa także Axamitna granatkowa, na krzyż przepasana perłami Vryańskimi, z boku piora z izuka, dyamentowa, berło złoty noż kowki srebrne, w ręku buzdycan piękny. Iadacy wszędzie wesoło ogladali po oknach, y częstokroć czapkę zdeymowali. Niepodobna, iak mu po Polsku przystoi. Przycichawszy przed *Theatrum* zsiadł z konia, y trochę pośedziawszy na Tronie pod baldachimem poszedł na Ratusz, gdzie mu było posłano sukno czerwone od samego *Theatrum*, aż do Izby. Tam się ubrał w sandały, Albę, Dalmatykę, y Kapę, iak przy Koronacyi. Wdziały perukę, y na nią Koronę włożywszy. Berło, y iabiko złote mając, szedł z Ratusza na Tron przed którym szli parami ich MM. PP. Raycy, I. M. P. Pifarz niośł Księgę z prawami, y Przywilejami Miasta, drug na Tacy srebrnej wielkiej klucze srebrne złoście. Siadł tedy na Tronie Krol lego Mość, a I. M. Pan Burmistrz Krakowski Stanisław Lopacki miał do niego perorę krotką, któremu I. M. X. Kanclerz odpowiedział od Krola I. Mści. Potym K. I. M. prezentowano na poduszczce Xiegi, na których rękę położył, a to *in signum approbationis, et Confirmationis iurium*. Potym I. I. PP. Raycy przysięg, K. I. M. oddawali a *Rozam iuramenti* I. W. I. M. X. Kanclerz Wielki Koronny czytał: gdzie zaraż przystępowali do pocałowania Ręki gośey I. K. M. Gdy się to skończyło, Zawołano dziękuję PR. Raycow, których pałowal na Szlachectwo, trzykroć mieczem uderzywszy każdego. Potym wstałszy z Krzesa, na trzy strony szermował mieczem, y oddał go I. M. P. Miecznikowi Koronny. Zszedłszy tedy z Tronu, a pieniądze w tym na *Theatrum* zrucano po trzy razy tylko, bo złoto było. Powróciwszy K. I. M. do Ratusza znów powziął sukno Polskie, y w karoc swoje usiadłszy, iechał do Zamku, patrzący po ludziach. Krzyku dość było nie tylko w Kotły y trąby, ale y Pospolstwa wołającego *Vivat REX*. Przed Wiazdem Krolewskim do Ratusza, zaprowadzono wino na czterech wozach, które po bokach Ratusza na czterech stronach Ryńku składano, y Fontami misterne wystawionemi dla pospolitego ludu wylewano. Złożono także publicznie w Ryńku Krakowskim kochnia, kędy na roznach drewnianych czterech Wołow Cabanskich ciekim pieczono, a gotowe między Pospolstwo, y Zolnierstwo rozdawano.